

“Sosyal Dışlanmayı Ortadan Kaldırmak” (EliSE)
Nr. 2019-1-LV01-KA204-060427

IO4: Adil Seyahat için Araç Takımı ve Politika önerileri

1. Adil Seyahat konularının belirlenmesi

Konu	Açıklama	Önem
Tuvalet rutinleri	Seyahat ederken tuvalet eğitiminin sürdürülmesine yardımcı olabilecek stratejiler	Çok önemli
Hava yolculuğu	Uçuşla birlikte gelen stres ve kaygıyı nasıl kontrol edip en aza indirebiliriz.	Önemli
Gerçekten 'her şey dahil' olan bir yer bulmak	Gelişmiş Sertifikalı Otizm Merkezleri olarak belirlenmiş tatil köylerini bulmak için pratik ipuçları	Önemli
Seyahat etmeyi planlamak	Otistik Spektrum Bozukluğu (ASD) olan kişinin ihtiyaç ve becerilerine göre seyahat organizasyonu	Çok önemli
Otistik bir gezgin için engeller	OSB'li bir kişinin önündeki engelleri ve bu engellerle nasıl başa çıkılacağını bilmek	Önemli
Duyusal seyahat kitleri	Bunalmış bir çocuğu sakinleştiren araçlarla duyusal bir seyahat kitinin nasıl hazırlanacağını bilmek	Önemli
Seyahat programını düzenlemek için zaman çizelgesi	Bir yere varmak, tren platformlarını değiştirmek vb. için zamanın yeterli olduğundan emin olmak	Önemli
Rutin değişiklikler	Rutin değişiklikleri en aza indirme	Çok önemli
Araba ile seyahat	ASD'li kişiyi rahatsız edebilecek arabadaki potansiyel tetikleyicileri belirlemek.	Önemli
Davranış algıları	İnsanlarla açık ilişkiler kurmak	Önemli

(Dipnot:Önem: 1. Çok önemli; 2. Önemli; 3. Orta derecede önemli; 4. Çok az önemi olan; 5. Önemsiz)

2. Adil Seyahat için kaynak materyaller

Genel otizm bilgileri ve ipuçları

Kaynak	Açıklama	Bağlantı
Otizm hakkında	Otizmin genel tanımı	https://www.icdl.com/parents/about-autism?gclid=Cj0KCQiA8vSOBhCkARIsAGdp6RTWT829ruAVIV_UPAswjJdG1l9z9v1TfO1YwhMS1l-YKqoG3zFHSjUaApMdEALw_wcB
DIR nedir?	Gelişimsel, Bireysel farklılıklar ve ilişki temelli modelin açıklaması	https://www.icdl.com/dir

İletişim (genel)

Kaynak	Açıklama	Bağlantı
İletişimi anlama ve geliştirme	Otistik insanlar için iletişim zorlukları	https://www.autism.org.uk/advice-and-guidance/topics/communication/understanding-and-developing-communication
Otistik insanlar ve konuşma	Otizmli insanlar için Konuşmak Neden Bu Kadar Zor?	https://www.verywellhealth.com/why-is-conversation-so-hard-for-people-with-autism-259896

Davranışsal seyahat

Kaynak	Açıklama	Bağlantı
Seyahat planlamak	Erişilebilir Bir Aile Gezisi Nasıl Planlanır	https://www.worldnomads.com/responsible-travel/make-a-difference/people/how-to-plan-an-accessible-family-trip
Otizmli insanlarla gezmek	Otizmliyle Seyahat Etmenin Zorlukları Nasıl Aşılır?	https://www.worldnomads.com/explore/worldwide/traveling-as-an-autistic-woman

Makaleler ve Kitaplar

Smagorinsky, P. (Ed.). (2016). Otizm spektrumlu gençler arasında yaratıcılık ve topluluk: Oyun ve performans yoluyla olumlu sosyal gelişmeler yaratmak. Springer.

Lord, C., Elsabbagh, M., Baird, G. ve Veenstra-Vanderweele, J. (2018). Otizm spektrum bozukluğu. Lancet, 392(10146), 508-520. Mevcut:

https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0140673618311292?casa_token=IQg7Z8C6JckAAAAA:wGfnBImLz4ovmLorInF9aOwSOjObyC21iaFKHsrW6gJdIe0edDXOFIQTCHI97kHtvbxy3FA

Lord, C., Brugha, T.S., Charman, T., Cusack, J., Dumas, G., Frazier, T., ... & Veenstra-VanderWeele, J. (2020). Otizm spektrum bozukluğu. Nature Review Hastalık Primerleri, 6(1), 1-23. Mevcut:

<https://www.inclusivechildcare.org/sites/default/files/resources/documents/SocialPolicyReport24-2.pdf>

VanBergeijk, E. (2009). Otizm Spektrumundaki Daha Yüksek İşlevli Bireyler için Seyahat Önerileri. Olağanüstü Ebeveyn, 39(12), 44-45.

Feeley, C. (2014). Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerin Ulaşım ve Hareketliliği: Seyahat Engellerinin Bir Analizi (No. 14-1480).

3. Öneriler

3.1. Bir gezi planlamak

Sık sık neler olacağı hakkında konuşarak yolculuğa hazırlanmak için bolca zaman ayırın.

Hazırlık, OSB'li bir çocuğun rutinindeki bir değişikliğe daha iyi uyum sağlamasına yardımcı olabilir ki bu genellikle OSB'li bireyler için bir zorluktur.

Çocuğun bir seyahate çıkarken nelerin değişeceğini görselleştirmesine yardımcı olmak için sosyal hikayeleri kullanın. Ayrıca, çocuğa gezi hakkında soru sorma fırsatı verin. Ne beklmeleri gerektiğini gerçekten anladığından emin olmak için çocuğa planı tekrar etmesini sağlayın.

3.2. Seyahat sorunlarının üstesinden gelmek için strateji açıklaması

Havaalanında sıra beklemekle ilgili sosyal bir hikaye oluşturun.

Gerçekten de, hikaye anlatımı ve drama, özel ihtiyaçları olan çocuklar için dil, anlama, duygusal refah, empati, yaratıcılık ve okuryazarlık becerilerini geliştirmedeki etkinliklerini göstermiştir.

Drama, normal sosyal etkileşimi anlamakta ve bu etkileşime girmekte güçlük çeken OSB'li çocukları şu konularda eğitmek için bir yol sağlar:

- Sosyal anlayış

- Sosyal iletişim

- İfade ve oyun

Geçmişte, yaratıcı bağlantı kuramadıkları ve neden-sonuç ilişkisini anlayamadıkları varsayılan OSB'li kişiler için drama uygun görülmezdi.

Son birkaç yılda yapılan araştırmalar drama terapisinin OSB'li kişilerin sosyal becerilerini geliştirerek çevresel iletişimlerini kolaylaştırdığını gösterdi.

Carol Gray'e göre, sosyal hikayeler iki temel ilkeye dayanmaktadır.

“Birincisi, otizmdeki sosyal bozulmanın paylaşıldığının bir önkoşuludur. Sosyalin tanımı, birden fazla kişiyi gerektirir ve herhangi bir sosyal bozulmayı, belirli bir etkileşime giren herkesin sorumluluğuna sokar. [...]

OSB'li bireyler genellikle başkalarının bakış açısının farkında değildir ve sosyal bağlamı tipik akranları kadar akıcı bir şekilde yorumlayamazlar. [...]

Birinci ilkeyle yakından ilgili olan ikincisi, tüm varsayımlardan vazgeçmektir. Yazarlar her hikayeyi araştırırken, yazarken ve uygularken yargılayıcı olmayan bir bakış açısıyla çalışırlar. Uygunsuz gibi kavramlar ve terminolojinin Sosyal Öykü geliştirme sanatında ve biliminde hiçbir değeri yoktur.” (Gri, 2022, s. 152-153)

Gray, C. (2022). Sosyal hikayeler. Grove N. (Ed) Öykü Anlatımı, özel ihtiyaçlar ve engelliler (ikinci baskı). Routledge, 152-158.

3.3 Sorunu çözmeye hazırlanmak

Önceden planlamak, herkes için birçok seyahat stresini ortadan kaldırabilir.

Doğru eşyaları yanınıza alarak bir dünya farkı yaratabilirsiniz. Çocuğunuzun seyahat ederken duysal sorunları yönetmesine yardımcı olabilecek bazı seyahat şartları

- Tanıdık atıştırma malzemeleri ve yiyecekler: Çocuğunuzun gıda dokuları konusunda duysal sorunları varsa, rahatça yiyecekleri bir şeyler olduğundan emin olmak için kendi atıştırma malzemelerini ve yiyeceklerinizi getirin.
- Ağırlıklı battaniye: Özellikle uçaktayken ağırlıklı bir battaniyenin kaygıyı azaltıp azaltamayacağını öğrenmek için çocuğunuzun bakıcısıyla veya ergoterapisti ile konuşun.
- Gürültü azaltıcı kulaklıklar: Seyahat etmek gürültülü olabilir. Gürültü azaltıcı kulaklıklar, özellikle kalabalık bir uçakta veya gürültülü bir araba yolculuğunda çocuğun aşırı duysal yükünü azaltmaya yardımcı olabilir.
- Eğlence: Oyun hamuru, fidget oyuncaklar ve boyama kitapları gibi çocuğunuzun ihtiyaçlarına uygun öğeleri seçin.
- Kıyafet değişimi: Bir kaza veya bagaj kaybı durumunda çocuğunuzun temiz kıyafetlerle rahat etmesini sağlayın.
- Tanıdık oyuncaklar veya portatif aktiviteler: Çocuğunuzun en sevdiği oyuncakları veya portatif aktiviteleri yanınızda getirdiğinizden emin olun, böylece yolculuk sırasında ilgilerini çekebilecek ve kaygılarını azaltabilecek bir şeyler olsun.

4. Sorunun üstesinden gelmek

Bazı ipuçları

- Haftanın en yoğun günlerinde seyahat etmekten kaçının: Hafta içi ve sabah erken uçuşlar genellikle en sessiz olanlardır, ancak uçuş rezervasyonunuzu yapmak için havayolunu arayabilir ve onlara uçmak için en iyi günleri ve saatleri sorabilirsiniz.
- Havaalanını önceden ziyaret edin: Havaalanınızın bir tur programı olup olmadığını kontrol edin veya kendinizinkini oluşturun (en azından TSA kontrol noktasına kadar).

- Güvenlik taramasını basitleştirin: Karmaşık fermuarları veya düğmeleri olmayan rahat ayakkabılar ve katmanlar giyerek çocuğunuzun TSA kontrol noktasından hızlı bir şekilde geçmesine yardımcı olun. Bekleme süresini en aza indirmeye ve güvenliği biraz daha kolaylaştırmaya uygunsanız, TSA Precheck'e başvurmayı düşünün.
- Yolculuk kuralları oluşturun: Emniyet kemerini takmak veya yüz maskesi takmak gibi kuralları önceden açıklayın. Olumlu davranış için uygun ödüller sunun.
- Molaları programlayın: Çocuğunuza ne zaman atıştırmalık ve banyo molası vereceğini bildirin.

4. Yapılandırılmış görüşmeler

Ecoistuto, bir anket gönderen 30 kilit kişiyle (15 Ebeveyn, 5 sosyal hizmet yöneticisi, 10 sosyal eğitimci) görüştü.

4.1 Ebeveynler

Soru	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Emin değilim	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Proje, uluslararası ilişkileri geliştirmeyi ve yeni bir anlayış kazanmayı mümkün kıldı.	80%	13.4%	6.6%	-	-
Proje özel eğitim anlayışını ve sosyalleşmeyi artırdı	80%	20%	-	-	-
Proje, özel ihtiyaçları olan çocuklar ve özel ihtiyaçları olan çocukların seyahat zorlukları konusunda farkındalık yarattı.	93.4%	6.4%	-	-	-
Proje, özel gereksinimli çocukların ailelerinin sosyal hayata aktif katılımını ve katılımını iyileştirdi	100%	-	-	-	-
Proje, özel gereksinimli çocukların ailelerine yeni çözüm becerileri kazandırdı	73.3%	20%	6.7%	-	-
Proje, özel gereksinimli çocukları olan diğer ailelerle birlikte olmama yardımcı oldu.	100%	-	-	-	-
Proje, eğitimcilerin özel ihtiyaçları olan çocukların aileleriyle işbirliği yaparak yenilikçi girişimler, hizmetler ve rehberlik tasarımlarını ve uygulamalarını sağladı.	60%	26.7%	13.3	-	-
Proje, özel eğitim ve öğretimde BİT'lerin ve açık eğitim kaynaklarının daha stratejik ve bütünlük kullanımlarını sağladı.	70%	30%	-	-	-
Proje, özel ihtiyaçları olan çocukların ailelerini seyahat ederken desteklemek için müdahaleleri teşvik etti.	100%	-	-	-	-
Proje, özel ihtiyaçları olan kişilerin seyahatlerini kolaylaştırmak için yeni politikaların geliştirilmesine yardımcı oldu.	53.3%	20%	26.7%	-	-

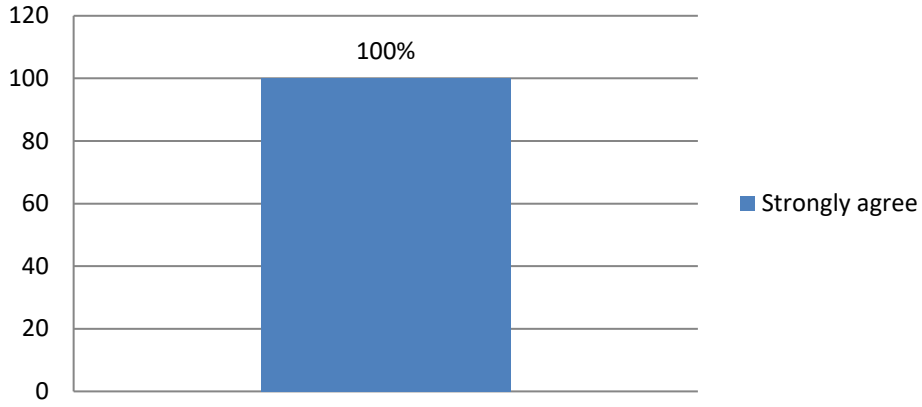
4.2 Sosyal hizmet yöneticileri

Soru	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Emin değilim	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Proje, özel gereksinimli çocuğu olan ailelerin sosyal hayata aktif katılımını ve katılımını artıracaktır.	100%	-	-	-	-
Proje, özel ihtiyaçları olan çocukların ve özel ihtiyaçları olan çocukların seyahat zorluklarının farkındalığının artmasına yardımcı oldu.	100%	-	-	-	-
Proje, özel eğitim ve öğretim uygulamalarının daha iyi anlaşılmasını sağladı	100%	-	-	-	-
Proje, özel eğitim ve öğretimde BİT'lerin ve açık eğitim kaynaklarının daha stratejik ve bütünleşik kullanımını sağladı.	80%	20%	-	-	-
Proje, etkili ve yenilikçi eğitimler ve gelişmiş akıllı öğrenme ortamları geliştirdi	80%	20%	-	-	-
Proje, sosyal kapsayıcı uygulamaların farkındalığını ve anlayışını destekledi.	100%	-	-	-	-
Proje uygulama, araştırma ve politika arasındaki etkileşimi güçlendirecektir.	100%	-	-	-	-
Proje, özel ihtiyaçları olan çocukların ailelerini seyahat ederken desteklemek için müdahaleleri teşvik edecektir.	60%	40%	-	-	-
Proje, özel gereksinimli çocukların ailelerine yeni çözüm becerileri kazandırdı	100%	-	-	-	-
Proje, özel ihtiyaçları olan kişilerin seyahatlerini kolaylaştıracak yeni politikaların geliştirilmesine yardımcı olacaktır.	60%	40%	-	-	-
Proje, sosyal içerme çözümleri ve sosyal yenilikçi uygulamalar geliştirmek için yeni uygulamaların yaygınlaştırılmasını sağladı.	100%	-	-	-	-
Proje, Dijital Sosyal Öğrenme ve Çevrimiçi İşbirlikçi Öğrenme gibi metodolojilerin kullanımını geliştirdi	60%	20%	20%	-	-
Proje, yenilikçi ve entegre bir yaklaşımla Adil Seyahat uygulamalarını teşvik etti	100%	-	-	-	-
Proje, yetişkin eğitimi alanında çevrimiçi öğrenme uygulamalarının kullanımını iyileştirdi ve genişletti	80%	20%	-	-	-
Proje, sosyal eğitimcilerin/gönüllülerin yetkinliklerini genişletti ve geliştirdi.	100%	-	-	-	-

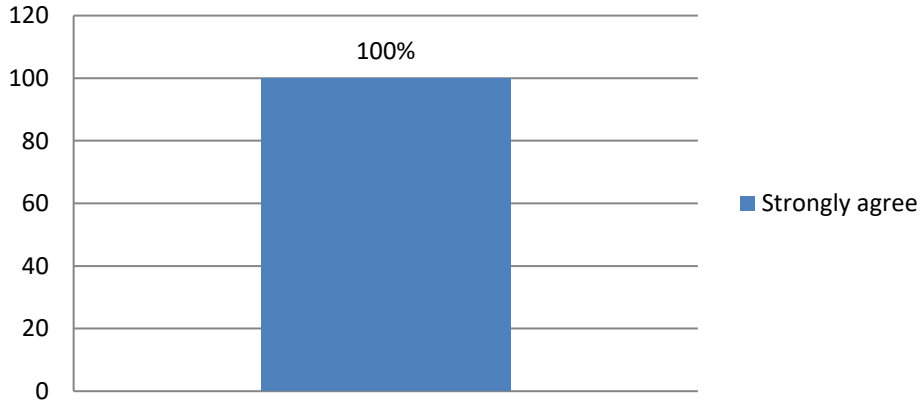
4.3 Sosyal eğitimciler

Proje yeni anlayış bilgi ve becerileri edinmeme yardımcı oldu

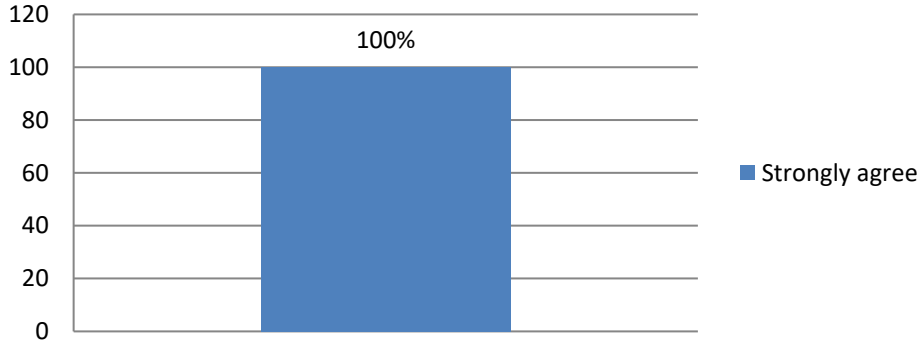

Proje öğrenme deneyiminin kalitesini ve etkinliğini iyileştirdi

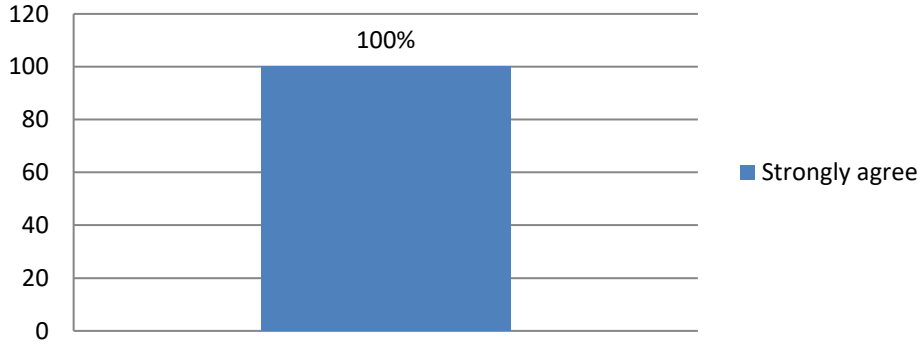

**Proje istihdam edilebilirliğini ve
sosyo-eğitimsel ve kişisel gelişimimi
destekledi**

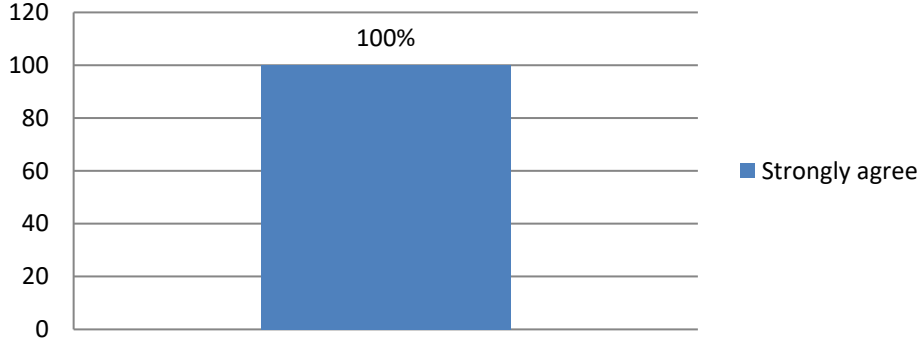

The project provided competences in designing and conducting online training programs

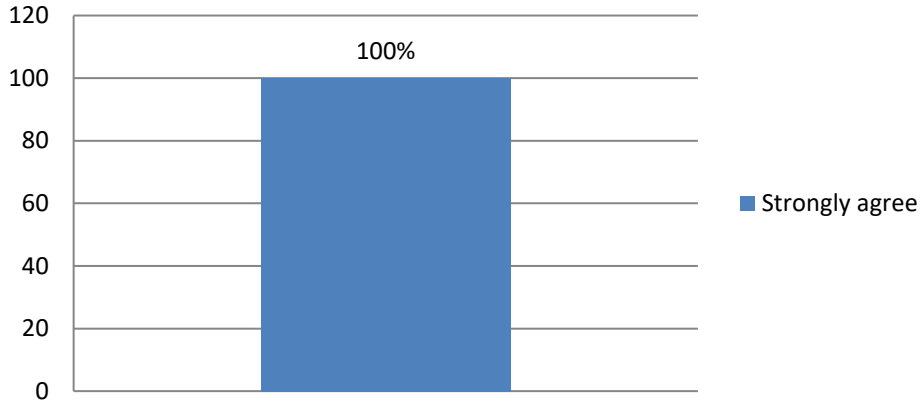
**Proje çevrimiçi programlarını
tasarlama ve yürütme konusunda
yetkinlikler sağladı**

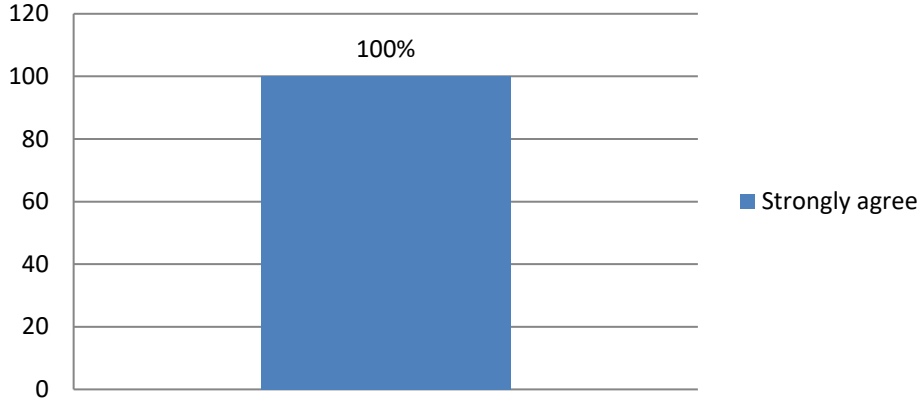
Proje etkili ve yenilikçi metodolojiler
ve gelişmiş öğrenme ortamları
geliştirdi

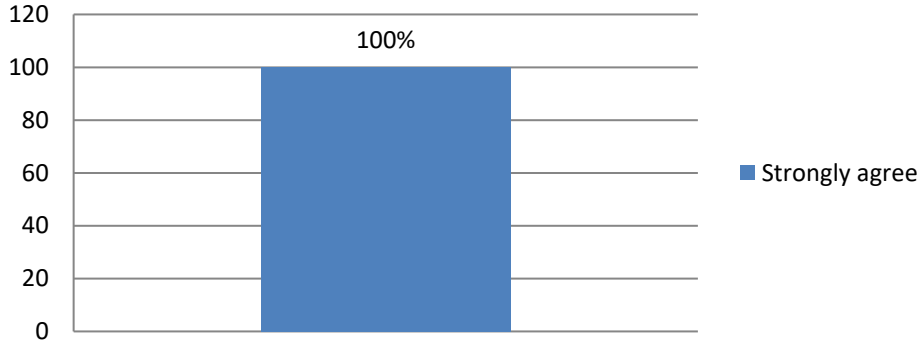
Proje sosyal kapsayıcı uygulamaların
farkındalığını ve anlayışını teşvik etti

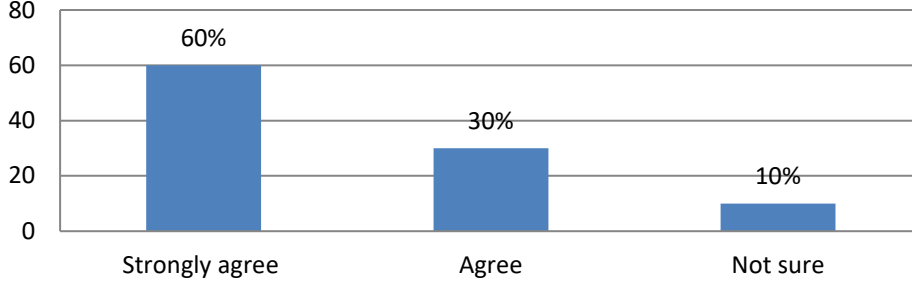
Proje uygulama ve politika arasındaki
etkileşimi güçlendirecek

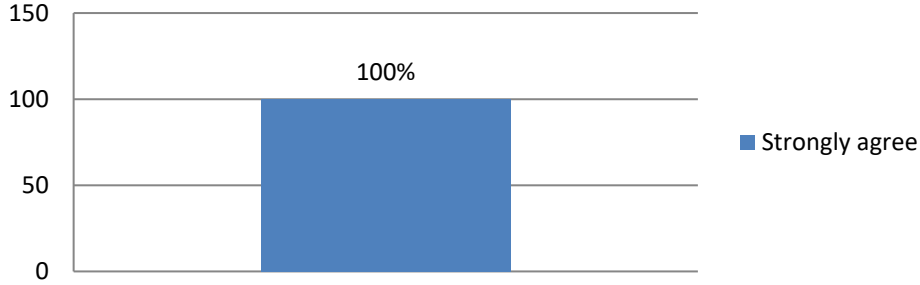
Proje özel ihtiyaçları olan çocukların
ailelerini seyahat ederken destekleyen
girişimleri teşvik edecektir

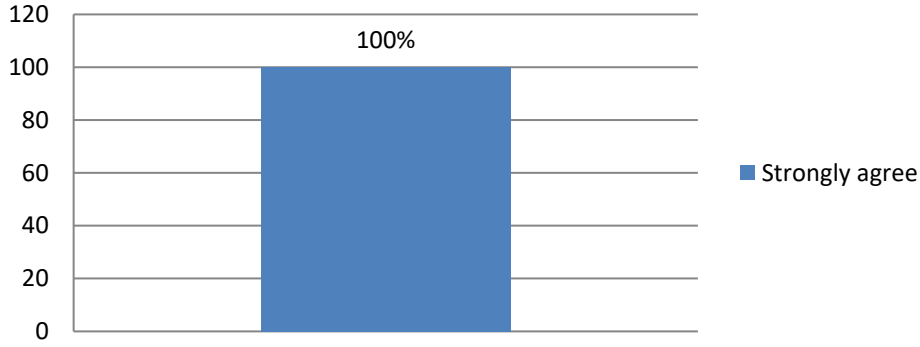
Proje özelihtiyaçları olan kişilerin
seyahatlerini kolaylaştırmak için yeni
politikaların geliştirilmesineyardımcı
olacaktır

Proje sosyal içerikli çözümler ve
yenilikçi uygulamalar geliştirmek için
yeni uygulamaların yaygınlaştırılmasını
sağlamıştır

Proje özel gereksinimli çocukların
ailelerine yeni çözüm becerileri
kazandırdı

Proje dijital sosyal öğrenme ve
çevrimiçi işbirlikçi öğrenme gibi
metodolojilerin kullanımını geliştirdi

